

ESI-ISIÄ ETSIMÄSSÄ

FT Anneli Mäkelä-Alitalo

Hahlin sukuseura 9. 8. 09

Jos luette uusia ja moderneja tieteellisiä historioita, huomaatte että niissä puretaan myyttejä. Joskus tekee mieli kysyä, mitä se on, niin kuin Katekismuksessa. Peruslähtökohtana on ajatus, että entinen totuus asetetaan kyseenalaiseksi. Onko se ylipäänsä totuus vai myytti, siis pelkkä uskomus. Toisaalta, historiaa on tutkittu ennenkin ja ihan samasta lähtökohdasta, mutta aina ei ole sanottu noin jyrkästi, miten on tarkoitus kaataa vanhat tulokset. Ja eräs asia on mielenkiintoinen: nämä uuden ajan tutkijat eivät sano rakentavansa mitään. He vain purkavat!

En ole nykyajan tutkija, mutta silti tuo sanonta sopii hyvin tutkittaessa Hahlin suvun taustaa, erityisesti sitä, kuka Olof Hahl oli ja miten hän sai rusthollin haltuunsa. Jussi Rainion koostaman Heinolan Hahl – suku kirjan sivulla 15 JR kertoo: ”Ruotsin sota-arkiston sotilaskonttorin palkkaluettelo vuodelta 1678 on varhaisin vastaani tullut asiakirja, jossa mainitaan kengityssepä Olavi, ”Olavi M”, ilmeisesti Olavi Matinpoika, vaikka patronyymiä osoittavan kirjaimen voisi yhtä hyvin lukea myös N:ksi”.

Puretaanpa tätä. Ensiksi, jos kysymyksessä olisi M, niin miksi juuri Matinpoika? Miksei Maununpoika? Tai Mikonpoika? Tai Martinpoika? Ei ole tieteellistä tai edes sukututkimuksellista ottaa ensimmäistä nimeä, joka tulee mieleen.

Toiseksi, kirjainta N ei voi yhtä hyvin lukea kirjaimeksi M. N ja M ovat vanhassakin käsialassa kaksi eri kirjainta, aivan kuten nykyisinkin. Ne kirjaimet, joita tulkitaan vapaasti, ovat v, w ja u, tilanteen mukaan, ja i ja j. Siis ne, jotka ääntyvät samoin.

Kolmanneksi kysymyksessä ei ole patronyymi eli isännimi. Onneksi Rainion kirjan sivulla 16 on kuva. Siinä on N ja lyhennysmerkintää. Vanhoissa käsialoissa ei merkitty kaikkia sanoja kokonaisina vaan ne lyhennettiin. Tässä lukee *Nembligen*, siis nimittäin. Siis asiakirja tulkitaan: Simo Ollinpojan sijaan kengityssepän tilalla on Olof, nimittäin värvätynä. Koko N-kirjain liittyy vain siihen, että Olof on saatu jostain armeijan ulkopuolelta. Hänet on löydetty ja keksitty, ja hänet on pestattu sepäksi silkalla rahalla. Armeijassa oli tähän aikaan voimassa vanhempi jakopalkkalaitos. Armeijalle upseereista tavallisiin sotamiehiin saatiin palkat talojen veroista. Systeemi ei vielä ollut lainkaan niin kehittynyt kuin hieman myöhemmin, vaikka toisaalta se oli paljon mutkikkaampikin. Oli monenlaisia verojärjestelyjä: talonpoikaistalo oli upseerin fri, fördel jne. puhumattakaan ratsutiloista. Sen lisäksi armeijaan värvättiin sotilaita rahalla, tarpeen ja tilanteen mukaan. Hieman myöhemmin Rainion kirjassa mainitaan Hahlin sittemmin palkkatilana Uudenkylän Hartolassa ollut talo. Kunhan hän vakiintui armeijaan ja varsinkin kun saatiin uudempi jakopalkkalaitos, tilanne muuttui. Enää hän ei ollut värvätynä.

Tämä N-kirjain kertoo siis vain sen, että jostain on saatu nopeasti Olof-niminen kengityssepä. Mitään muuta asiakirjassa ei ole, ei missään nimessä patronyymia.

Siinä meni niin nurin ensimmäinen myytti, se että Olavi olisi Matinpoika. Samalla voidaan jättää myyttiksi Eeva Karhun artikkelissaan ”Pieniä tietoja Hujansalon ratsutilan varsinaisista asukkaista” esittämä käsitys, jonka mukaan kengityssepä Olavi Matinpoika (!) Hahl olisi sukua Hujansalon aikaisemmille asukkaille Mauno Olavinpojalle ja Matti Olavinpojalle. Karhu pitää mahdollisena, että

Hahl oli kotoisin samalta tilalta, jonka Johan Persson, siis Johan Perinpoika, osti Niilo Jaakonpojalta ja joka lopulta siirtyi hänelle itselleen. Tosin Karhu suhtautuu itsekin varauksellisesti, sillä oletuksen tueksi lienee vaikea löytää todisteita.

Karhun ja osittain myös Rainion myynti on siinä, että oletettuja sukulaisuuksia ja talojen siirtymisiä uusille asukkaille tulkitaan liikaa nykyajan näkökulmasta. Vaikka sukututkijat löytävät ja lukevat aitoja asiakirjoja, heiltä puuttuu menneiden vuosisatojen lainsäädännöstä ja yleiskäytännöstä. Meistä on itsestään selvää, että kiinteistöjä joko ostetaan tai peritään. Tähän nykytilanteeseen päästiin vasta uudessa perustuslaissa 1789. Mutta kun lähdetään menneisyyteen, asia on toisin.

Maanluontoja oli kolme: rälssi, perintö ja kruunu. Rälssi oli periytyvää aatelismaata, josta ei maksettu kruunun vuotuista pääveroa, kirkolle kyllä. Kun 1500- ja varsinkin 1600-luvulla tuli apuveroja, niitä vaadittiin myös rälssiltä, vaikkei aina yhtä raskaina kuin muilta. Perintötilan omisti talonpoika; yleisen sanonnan mukaan hänellä oli perintö- eli sukuoikeus, bördsrätt. Hän sai myydä maansa, jos oli ostanut sen, mutta jos hän oli perinyt ja halusi myydä ulkopuoliselle, hänen oli kuuluttava kauppa kolmilla käräjillä. Sen jälkeen perillisillä oli oikeus tulla vuoden ja päivän aikana valittamaan. Maan omisti viime kädessä näet suku, ei kukaan yksityinen, ja sen sai myydä ulkopuoliselle vain suvun luvalla eli käytännössä hiljaisella suostumuksella. Kun perintötilallinen kuoli, kiinteistö periytyi. Aina vuoteen 1878 tytär peri vain puolet siitä mitä poika, ja lisäksi monet kiellot estivät jakamasta tilaa. Käytännössä toteutui usein raamatullinen ihanne: esikoispoika peri talon. Muut lapset saivat osuutensa rahana tai irtaimistona.

Kolmas maanluonto oli kruunun. Jos talonpoika jätti kolmen vuoden verot maksamatta, tila siirtyi kruunulle eli valtiolle. Oli maksamattomuuden syy mikä tahansa, edellinen asukas joutui periaatteessa muuttamaan pois ja hänen tilalleen otettiin uusi. Käytännössä entinen asukas voi jatkaa, jos kruununvouti katsoi hänet kelvolliseksi, mutta nyt hän oli kruununtilallinen. Tällä ei ollut merkitystä arkipäivässä, koska kruununtila maksoi samat verot kuin perintötilallinenkin, mutta se vaikutti sukupolvenvaihdokseen. Kun kruununtilallinen kuoli, lapset perivät vain irtaimiston, ja esivallan tehtävänä oli valita uusi asukas. Usein tämä uusi oli edellisen poika, mutta ei lainkaan välttämättä.

Katsotaanpa nyt Hujansalon kohtaloa. Erittäin olennaista on, että Niku Jaakonpoika –niminen mies, jonka sanottiin olleen kotoisin Hujansalosta, otti kaksi autiotilaa 1635, yhteensä 3 äyriä, jotka Simo Sipinpoika ja Esko Eskonpoika olivat jättäneet 3 vuodeksi autioksi. Hän oli edellisten viljelijöiden naapuri, kuten hyvin usein oli. Koska hän otti autiotiloja, hänestä tuli osittain kruununtilallinen. Hän ei siis omistanut Hujansalon rusthollia. Hän oli mitä ilmeisimmin nuori ja hyvin tarmokas mies, koska hän lähti sotilasuralle ja hänestä käytetään 1649 sanontaa manhaftig, siis miehekäs, kun hän oli luutnantti. Hän käytti hyväkseen 30-vuotista sotaa ja rikastui. Vielä enemmän hän näyttää vaurastuneen 1650-luvulla. Hän oli usein velkomassa saataviaan, mutta toisaalta myös vaikeuksissa sotilaansa kanssa. Hän tunsikin lainsäädännön. Vuonna 1664 hän otti uudeksi lampuodikseen Simo Pertunpojan ja teki kirjallisen sopimuksen, jotta entisen lampuodin Simo Eskonpojan perilliset eivät voi vaatia mitään, koska he olivat jättäneet tilan autioksi.

Toisaalta Nils Jakobinpoika joutui vaikeuksiin. Keväällä 1667 aatelinen Erik Silverarm velkoi Hujansalon Nils Jakobinpoika Zachaeusta. Tämä on ainoa kerta, kun Nils Jakobinpojalla on tämä sukunimi, joka kuulostaa paljon enemmän papilliselta kuin sotilaalliselta. Toinen sukunimi sopii hänelle paremmin, sillä samalla 1660-luvulla hänestä tuli Reinich. Nimen kirjoitusasu vaihteli: välillä Reinfik, välillä Reining, välillä jotain muuta. Tämän ajan sukunimet ovat vielä varsin vakiintumattomia. On hyvin mahdollista, että kysymyksessä on jonkinlainen Reiniläinen eli hän kehuskeli nuoruuden sotilasansioillaan. Niitä piti olla, koska hänestä oli tullut luutnantti. Kun rykmentin majoitusmestari Gustaf Ollongren ja entinen kruununvouti Henrik Jöreninpoika tulivat elokuun ja lokakuun käräjille 1669 vaatimaan velkojaan, Nils Jakobinpoika valitti köyhyyttään. Hän jäi velkaa Ollongrenille 100 kuparitalaria.

Seuraavan kerran Nils Jakobinpoika tuli käräjille heinäkuussa 1670, nyt kertomaan että oli myynyt jo syyskuussa 1669 Hujansalon 2 äyriä tilan kapteeniluutnantti Johan Perinpojalle; siinä oli asunut ennen Paavo Mikonpoika. Hän myi sen minkä pystyi, sillä tämän maan hän omisti perintötilanaan. Kauppahinta oli 210 talaria. Hän ei voinut myydä kaikkea viljelemäänsä maata, sillä autiosta otettu 3 äyriä oli kruunun.

Kruununvouti Matias Falck ryhtyi valittamaan. Hän oli aivan ihastuttava virkamies, jälkimaailman silmissä, sillä hän ajoi tarmokkaasti sekä kruunun että omia etujaan. Jos hän olisi tyytynyt vain hoitamaan virkaansa kunnolla, emme tietäisi Hujansalosta niin paljon.

Falck oli ottanut 1663 haltuunsa vaimonsa Maria Reethin suvun Tiirismaan eli Messilän ja ostanut 1668 langoltaan Taipaleen ratsutilan. Hänen kykyään joutua selkkauksiin osoittaa se, että hän sai 1665 vänrikki Henrik Johan von Esseniltä 3 miekaniskua päähän. Hän esiintyi hyvin paljon käräjillä, kaikkein antoisimmillaan 1680, jolloin hänen syytettiin metelöineen Lammin kirkossa. Hän oli kävellyt kesken jumalanpalveluksen ja erityisesti saarnan kirkon lattialla ja toistanut äänekkäästi: tuollaista saarnaajan piskimäistä puhetta ei viitsi kuunnella. Hänet tuomittiin kuolemaan, mutta armahdettiin ja hän eli Hollolassa noin vuoteen 1688.

Matias Falck valitti 1670 Hujansalon kaupasta, koska hänen vaimonsa oli läheisempää sukua lunastamaan myydyin tilan kuin kapteeniluutnantti. Johan Perinpoika halusi osoittaa Falckin vaimon menettäneen oikeutensa ajat sitten, joten asia lykättiin. Nils Jakobinpoika Ränich oli sitä mieltä, että Falck on oikeassa, sillä Lammin entinen rovasti oli omistanut tilan hyvän aikaa, ja Falckin vaimo oli rovastin sukulainen. Falck valmistautui lunastamaan tilan; hän talletti osan ostohintaa eli 70 talaria Vesivehmaan kestikievarille. Pankkejahan ei vielä ollut.

Kului kolme vuotta, kunnes lokakuussa 1673 Falck palasi oikeuteen. Nyt hän oli tallettanut koko kauppahinnan, 210 talaria, Vesivehmaalle ja vaati oikeutta. Kun kapteeniluutnantti ei ollut ottanut rahoja vastaan, Falckin tahto oli vain kasvanut. Hänelle ei riittänyt se, että hän olisi saanut 2 äyriä, jotka oli myyty Johan Perinpojalle, vaan hän vaati koko Hujansaloa, viittä äyriä. Rusthollihan oli mitä ilmeisimmin sen kokoinen, ettei sitä voinut jakaa. Falckilla oli vaimonsa suvun ohella toinenkin peruste: hän oli antanut luutnantille lukuisia lainoja. Kapteeniluutnantti joutui hieman perääntymään mutta puolustautui suorastaan röyhkeästi. Falckin vaimo on toki läheisempi, mutta kapteeniluutnantti

olikin saanut haltuunsa kruunun maata eikä ostanut sukumaata! Lisäksi hän uhkasi Falckia oikeudenkäyntikuluilla.

Tässä vaiheessa asia meni yli alioikeuden ymmärryksen. Falck oli mitä ilmeisimmin oikeassa, koska myyjä luutnantti Nils Jakobinpoika oli tunnustanut Falckin vaimon oikeuden, ja lisäksi Falck oli vanhimpana luutnantin luotottajana ensimmäisenä oikeutettu saamaan tilan. Mutta toisaalta oikeus katsoi, että tällainen asia kuuluu korkeille herroille ja itselleen kuninkaalle.

Johan Perinpoika Hujansaloon kuitenkin asettui. Heinäkuussa 1674 Johan Perinpojan entinen lampuuti Paavo Mikonpoika valitti ensin maaherralle ja sitten kihlakunnanoikeudelle, koska kapteeniluutnantti Johan Perinpoika oli ottanut väkivallalla hänen tilansa. Miten hänen tilansa voitiin myydä ja hänet häätää? Oikeus totesi, ettei sukuoikeus ollut lampuodin oma vaan luutnantti Nils Jakobinpojan, joka oli myynyt tilan Johan Perinpojalle. Tällä oli siis oikeus häätää lampuuti. Samoilla käräjillä Johan Perinpoika syytti naapureitaan rajakivien siirtämisestä ja pahanteosta. Hän oli siis muuttanut kylään ja aiheuttanut naapureissaan närää.

Olof Haal mainitaan tuomiokirjoissa ensimmäisen kerran 1683, kun Matias Falck vaati saataviaan nyt sekä häneltä että Johan Perinpojalta. Haal oli Falckin tietämän mukaan Nils Jakobinpojan vävy, mikä ei muiden tietojen mukaan pidä paikkaansa, sillä appena oli Johan Perinpoika. Laskelmiensa mukaan Falck oli saamassa 11 tynnyriä 20 kappaa viljaa sekä 38 talaria 10 äyriä rahaa. Tähän Falck oli yhdistänyt omat saatavansa ja vaimonsa perintöosuuden. Olof Hahl ei tuntenut asiaa vaan pyysi lykkäystä seuraaviin käräjiin, mikä luonnollisesti toteutui.

Asiaan ei kuitenkaan palattu seuraavilla käräjillä eikä sen jälkeenkään ennen vuotta 1695, jolloin Falckin perilliset nostivat kanteen ja asiaan saatiin selvyyttä. Oikeus halusi selvittää, oliko tilan sukuoikeus tallella, oliko 3 äyriä kruununmaata kiinnitetty kun 2 äyriä myytiin, oliko velkavaatimus ylipäänsä oikeutettu ja oliko Hahl perinyt luutnanttia edes jossain määrin. Aikaa kului seuraavaan vuoteen, niin että vasta maaliskuussa 1696 päästiin varsinaiseen asiaan. Signeur Carl Falck pyysi Nils Jakobinpojan velkaa vuosilta 1669 ja 1670 seuraavin perustein: kapteeniluutnantti Johan Perinpoika ja niin muodoin myös hänen vävynsä Olof Hahl ovat ilman lunastushintaa ottaneet itselleen 3 äyriä luutnantin perintömaata sen 2 äyriä lisäksi, jonka hän osti luutnantilta 1669. Carl Falck vetosi edelleen siihen, että luutnantin leski oli 1685 ottanut velan maksaakseen ja siihen, että kruununvouti oli huudattanut 1677 saman 3 äyriä tilan.

Olof Hahl puolustautui hyvin selkeästi. Hänen appensa ei perinyt 3 äyriä vaan sai ne lisämaiksi 2 äyriin kuninkaalliselta komissiolta. Nyt maat ovat yhtä ja samaa tilaa, yhteistä manttaalia. Tämä tapahtui siksi, että luutnantin leski laiminlöi ratsupalveluksen, mikä näkyy komission pöytäkirjasta 8. 6. 1678.

Kruununtilan sai haltuunsa se, joka pystyi osoittamaan viljelevänsä sitä ja tässä tapauksessa myös suorittamaan ratsupalvelusta. Jos Falck olisi halunnut rusthollin, hänen olisi pitänyt ilmoittautua komissioon, viimeistään kolmen vuoden kuluessa, joten nyt oli aivan liian myöhäistä. Lisäksi Hahl esitti appensa omakätisen todistuksen, että hän, siis Hahl, oli maksanut hevosesta ja varusteista 128 kuparitalaria. Edelleen Hahl korosti Falckin saaneen veronkantokirjuri Leermanilta 76:10 hopeatalaria. Ja lopuksi Olof Hahl todisti, ettei hän ollut perinyt mitään apeltaan vaan maksanut varustusrahat

kruunulle ja saanut siten tilan haltuunsa. Hän oli saanut 1680 ratsumiesoikeuden. Hahl vapautettiin kaikista Falckin perikunnan vaatimuksista.

Mitä tämä tarkoittaa? Leermanin maksamat rahat osoittavat, että Falckin perilliset olivat olleet saamassa jotain, mutta missään vaiheessa kapteeniluutnantti tai sittemmin hänen vävynsä eivät tunnustaneet Falckin oikeutta periä osaa tilasta. He tai ainakin kapteeniluutnantti olivat ehkä tunnustaneet Matias Falckin luutnantille myöntämät velat. Sekä Falck että myyjä luutnantti olivat sitä mieltä, että kahden äyriin kauppa oli peruttava, kapteeniluutnantti ja vävy Olof Hahl pitivät ostoksestaan ehdottomasti kiinni. Näin jälkikäteen voisi ajatella, että paikkakuntalainen myyjä luutnantti tiesi paremmin Falckin oikeuden kuin vieras ostaja, joten kaksi äyriä siirtyi kapteeniluutnantille vääryydellä ja Olof Hahl tai pikemminkin hänen vaimonsa Margareta Perintytär peri laittomasti saatua omaisuutta.

Toisaalta asian tekee vielä mutkikkaammaksi helmikuun 1679 tuomiokirja. Silloin näet huudatettiin 3. kerran edesmenneen luutnantti Nils Jakobinpojan ratsutila kruunun rästeistä. Siis mikä tila? Kaksi äyriä oli jo kapteeniluutnantilla ja kolme äyriä oli ennestään kruunun, joten sitä ei voinut huudattaa uudelleen. Olisiko niin, että kapteeniluutnantti ja hänen vävynsä olivat hyvin ovelia? Tilat merkittiin maakirjoihin ilman nimiä, vain omistajiensa mukaan, ja usein nämä tiedot olivat vanhentuneita. Olisiko mahdollisesti niin, että kapteeniluutnantin oli tarkoituksenmukaista jättää kahden äyriin tilansa verot maksamatta ja kutsua tilaa edelleen Nils Jakobinpojan mukaan? Kruunulle luovuttaminen oli käytännöllistä, jos tiedossa oli, että kruunu eli vuoden 1680 ruotujakolaitoksen järjestäjät olivat valmiit luovuttamaan viiden äyriin kokonaisuuden sille, joka varmasti pystyisi suoriutumaan rusthollin velvollisuuksista? Seppä Olof Hahlille?

Vai huudatettiin siinä Nils Jakobinpojan lesken kolmen äyriin tila, siitä huolimatta että se oli jo kruunun maata, siis ikään kuin vahingossa ja ennen kaikkea varmemmaksi vakuudeksi, jotta se voitiin 1680 antaa parhaalle ehdokkaalle, siis Olof Hahlille? Varmaa on vain se, että noin 1700 koko Hujansalo oli kruunun maata. Jossain vaiheessa myös kahdesta äyristä tuli kruunun maata, mitä 1700-luvun puolella pidettiin kummallisena.

Mistä Olof Hahl tuli? Tähän kysymykseen asiakirjat eivät ole vastanneet, ainakaan toistaiseksi. Se tiedetään, että hän oli kengitysseppä. Vastausta on etsitty Ruotsistakin, jossa ovat tallella, periaatteessa, sekä 1678 että 1680 ja hieman myöhempien komissioiden paperit. Käytännössä eivät taida olla, koska suuri osa arkistosta tuhoutui kuninkaanlinnan suuressa tulipalossa ja jäljellä olevat asiakirjat ovat jokseenkin järjestämättä.

Kahta asiaa uskallan pitää täysin varmana. Ensinnäkin, koska kapteeniluutnantti, jolla oli erään 1700-luvun asiakirjan mukaan sukunimi Svala, oli Mathias Falckin nostamien riitojen aikaan täysin vieras, myös hänen vävynsä Olof Hahl tuli jostain muualta kuin Hujansalosta. Toiseksi, koska Olof Hahlista tuli kapteeniluutnantin vävy, hänen piti itsensä olla jotain muuta kuin tavallinen maalaisseppä. Kolmannesta olen merkein varma. Olof Hahlin ammattitaito ja erityisesti patronymittömyys viittaavat saksalaiseen syntyperään, samoin kuin käytös. Hän tappeli ja taisteli lampuotiansa kanssa ja oli

muutenkin värikäs hahmo, suorastaan väkivaltainen. Monien muiden saman ajan armeijaan tulleiden ja saksalaisnimisten seppien tavoin hän vaurastui ja aloitti merkittävän suvun.

Hänen pojanpoikansa Olof Hahl osti rusthollin perinnöksi 1760. Vaikka rusthollin saaminen suvun haltuun saattaa olla - ja ilmeisesti onkin – osaksi laitonta, niin siitä asti omistus on täysin laillista ja oikeutettua.

Toivottavasti ette ole suunnattoman pettyneitä sen takia, ettei Olavi Hahlin menneisyys tai syntyperä paljastu suomalaisista historian asiakirjoista. Näin on muidenkin seppäsukujen laita. Aviomieheni on turhaan yrittänyt etsiä aika monen taustaa, myös omansa eli Höijereiden. Kaikille on yhteistä kohoaminen yhteiskunnassa: tulee maaomaisuutta ja akateemista oppia. Ja aikojen mittaan muutakin menestystä, vaikkapa Formula I maailmanmestaruus.

On näet muistettava, ettei Olof Hahl ollut mikään tavallinen seppä vaan hovslagare. Hänestä käytettiin tätä nimitystä usein silloinkin, kun hän oli rusthollari. Hovslagare oli enemmän ja korkeampi. Rusthollareita oli paljon, niin kuin meitä suomalaisia dosenttejakin väitetään olevan peräti 10 000, en ole tosin laskenut. Herastuomarina olen paljon harvinaisempi.

Eräs käräjäjuttu on hyvin mielenkiintoinen, ja se saattaa koskea Olof Hahlia, siis saattaa. Silloisen Tuuloksen hallintopitäjän, sittemmin Luopioisten ja nyttemmin Pälkäneen Kouvalan kylän seppä Yrjö Tuomaanpoika oli 1683 oikeudessa, koska hän oli vahingoittanut luutnantti Erik Bockin hevosta. Hevonen jäi tosin henkiin, mutta sitä ei voinut käyttää töihin, *undher ook eller Sijla*, kuten sanonta kuului. Luutnantin piti turvautua lääkäriin ja maksaa 16 talaria, mikä oli tavaton summa, noin puolet hevosen arvosta. Seppä joutui korvaamaan kustannukset, *efter hovslagarens quittens och attest*. Hovslagare osasi siis jopa kirjoittaa. Olof Hahlkin oli siis paljon lähempänä eläinlääkärinä kuin maalaisseppää